

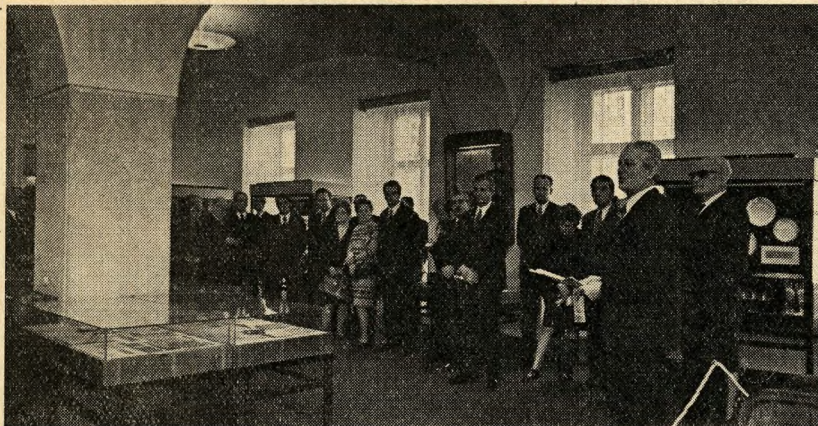
1973 MAJ

VENDÉGLÁTÁS

Budapest

244

A Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum új kiállításával járult hozzá a főváros centenáriumának megünnepléséhez. A múzeum munkatársai több alkalommal tartanak tárlatvezetést, ezzel megkönnyítik az érdeklődők tájékozódását, s sok érdekes dokumentum jobb, szakszerűbb megismerését. A szakmánk 100 éves történetét bemutató anyag megtekintését őszintén ajánljuk minden kedves Olvasónknak.

Unnepélyes keretek között nyitotta meg Sívó Tibor, a BKM Vendéglátó és Idegenforgalmi Főosztályának vezetője a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum új kiállítását

A budapesti vendéglátóipar és idegenforgalom 100 éve

A százéves Budapest fejlődésének történetével szorosan lépést tartó vendéglátóiparunk és kibontakozó idegenforgalmunk írott és tárgyi emlékeinek gazdag gyűjteményét tárja elénk a kiállítás.

Az első teremben

évszázados ipartörténeti dokumentumok ötlenek először szemünkbe. Szállodák — amelyek előtt még a *lóvonat kocogva gördült* — emblémás tányérai, evőeszközei között korábban jellegzetes felszerelési tárgyakat is találunk: az ágymelegítő-től a gyertyakoppantóig. A vendéglők légkörét terítékek, fényképek és finom ízeket sejtető étlapok idézik fel. Ha akár egy szálló, kiskocsmá, vagy cukrászda címe, helye érdekel minket, megkereshetjük, hol is volt: ötletes térképen ötvenöt, száz évvel ezelőtti üzletet tüntettek fel. A népszerű cukrászdák (még turnürös dármák által használt jegeskávés poharai és kanálkái mellett ott látjuk az emeletes süteményes tálat (Aufsatz), amelyen a tortaszettek és indiánerek csábítottak fogyasztásra. A nagy kávéházi korszak kezdetét idézi a tejeskávés és kapucínus készlet, dominó, kártya és háttérükben az ügyesen elrendezett biliárd-dákók és golyók.

A nagyteremben

a már világvárossá lett Budapest rajzolódik elénk. Az 1885-ös Országos Általános Kiállítás (térképe is impozáns), idegenforgalmunk fellendülését jelentette, *külhoni delegációk sokasága* érkezett megtekintésére.

Közben a harmadik terembe is kukkantsunk be, ahol egy század-éleji kiskocsmá van berendezve. A pohárszék, söntéspult, tarka abroszos asztalok barátságos hangulatot keltenek. Szinte várjuk, hogy valaki megszólaltassa a cimbalmot...

Visszalépve a nagyterembe, az irodalmi kávéházak néhány emlékét

látjuk. Ott a pompás New-York, Kosztolányiék *szentelt tanyája*, amelyről a *Nyugat* költőinek kötetre való verse szól. *Heltai Jenő* a New-Yorkról írta: „*A mi hazánk egy ke-rek asztal...*” És alig arrább szerepel *ugyanaz* a márványasztalka, amelyet az ő és négy nagyszerű társának (köztük Karinthy) karikatúrája és aláírása hitelesít. A fali tárlóban érdekes még *József Attila* dedikált kötet, a Japán tulajdonosának, *Kraszner Menyhértnek*. Ebben a kávéházban írta a költő („*e kávéházi szegleten...*”) több versét és az itt, *Nagy Lajossal* felesben fogyasztott kolbászos bablevés volt sokáig napi tápláléka... A kávéház nevét japán mintájú falicsempéiről nyerte, és ilyen mintázatú feketés csészéje egy másik vitrinben látható.

Hajdani fényes szállodák, éttermek megmentett kincseiből is ide került néhány. A Hungária reggeliző készlete, a Vadászkürt menülapja és tányérja (melyből talán Vörösmarty evett). Nemes porcelánok, szép formájú ezüst evőeszközök, hors d'oeuvre-tál, kaviár-készlet, kézmös, sörmelítő, — ki győzné felsorolni?

A *milleniumi-kori* pompás terített asztal egyik legszebb látványosság. Stílusos csillár világítja meg, mögötte a *Kriszt-ház* képe a falon. Az 1896. építkezési csúcspontot is jelent, ebben az évben már sok új szálloda is működött, sőt, már volt idegenforgalmi szervezetünk is. A korra jellemző az *Ósbudavárnak* nevezett mulatónegyed.

Idegenforgalmunk hírverésének és rendezvényeinek emlékeit végigfutva (még repülő-bemutató és bika- viadalt is hirdettek), eljutunk az IBUSZ megalakulásáig. „*Passez trois jours à Budapest*” így szól a harmincas évek egyik reklámja. Jól bevált ez a felhívás, mert például Svájcban ma is sikeresen szervezik a háromnapos budapesti városnézést...

A húszas, harmincas évek korsz-

rúsított szállóinak, gazdag terítéke, a híres magyar konyhához méltó étlapok, nagy változatosságban fordulnak itt elő.

Mulatóhelyek reklámjai és fényképei (a Somossy-orfeum kán-kán táncosnőitől az Arizona revújéig) tarkítják a látnivalókat.

Komolyabbra fordul a hangulat a nagyterem közepén az asztali tárlóknál. A vendéglátóipari dolgozók munkaszorgalmi harcainak dokumentumai sorakoznak itt fel, az első szakegyesületek megalakulásától az 1919-es május elsejei kivonulásig.

A negyedik terem

érzékelte a háborús károkat, amikor szegény vendéglők, kávéházak is rombahulltak. De az életerős ország talpraállásával, *akár a jó fa, tövéből újra serkedt*, újjá éledt a vendéglátóipar is: elsőnek a Belvárosi Kávéház nyitott. Milliárdos árakat tartalmazó étlapok tüközik az inflációt.

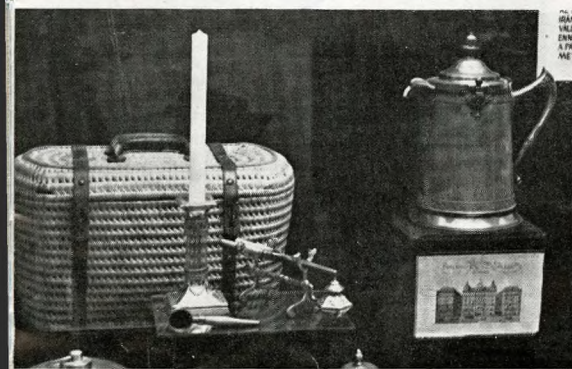
Az államosítás utáni korszak már a ma képeit jelenti. Az üzemeltetés szervezését, a Gyermekélelmezési Vállalat munkáját, a félkész ételek, a gasztrofolygártás fejlődését, a külső városrészek új szállodáit, az átlagember számára nyílt kisvendéglőket, eszpresszókat, új típusú moteleket, kempingeket látjuk képeken, számokban.

A *Vörös Postakocsihoz* címzett vendéglő terítéke *Krudnyak* is tet-szene, a *Halászbástya Étterem* igen szép vadászterítéke a szövetségi vendéglátás fejlődését is mutatja.

A terem közepén a jövő ígérete: a környezetébe stílusosan beilleszkedő Hilton Szálló makettje büszkélkedik.

A ma vívmányai: a többszintű szakoktatás, ez a szakfolyóirat és a kiállítást szervező múzeum is. A méltán sokat dicsért magyar konyhaművészet, cukrászat, felszolgálás sikereiről egy vitrint betöltő díjak tanúskodnak.

Konrádné — dr. Gálos Magda

A vendéglátás

100 ÉVE

A Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum új kiállításáról cikk a 7. oldalon

1. Kávéházi kellékek
2. A millennium idején épült szállodák néhány jellegzetes felszerelési tárgya
3. XIX. századi kocsmá eredeti berendezése
4. Részlet a kiállítás egyik terméből
5. Enteriőr az egykori New-York Kávéházból. A jobboldali asztal lapján eredeti karikatúrák láthatók Karinth Frigyesről, Molnár Ferencről és Heltai Jenőről

